

29.03.2017

1) *Küsimus: Teadaolevalt on reform pigem vaidlustusi ja muret inimestele toonud. Inimesed, kes on olnud seni töövõimetud, on saanud Töötukassa menetluse kaudu tööle sobivaks, aga reaalsus inimese jaoks on midagi muud. Jaotus 0/50/100 ehk terve, osaliselt, täiesti töövõimetu kas on realselt toimiv süsteem, kas osalise tööajaga ja osalise koormusega tööd on realselt üldse pakkuda? Seejuures kas töökohtades on puudega inimesel üldse võimalik mugavalt töötada, juurdepääsud? Maal pole töövõimeliselgi tööd, töötamine puudega inimesel jääbki pigem otsimiseks ja jooksutuseks.*

Vastus: Osalise tööajaga tööd on kindlasti võimalik leida. Eesti Töötukassa vahendada oli 21.03 õhtu seisuga 5067 vaba töökohta, millest 464 puhul oli tööajaks märgitud „osaline“. See on vaid kiire ja väga üldine ülevaade. Täpsemalt saab tööpakkumistega tutvuda mugavalt meie veebis aadressil www.tootukassa.ee kus on võimalik erinevate kriteeriumite alusel tööpakkumisi sorteerida ja neile kohe ka kandideerida. Meie kogemus on, et tööandjad on üha enam valmis oma töökorraldust kohandama vastavalt töötaja vajadustele, mis tähendab, et tuleb julgelt kandideerida ning soovist osajaga töötada tööandjale märku anda.

Ligipääsetavust tuleb vaadata iga tööpakkuja puhul eraldi. Kõik töökohad täna kindlasti ligipääsetavad ei ole, kuid järjest enam on neid tööandjaid, kes kohandusi teevad. Selles osas on ka töötukassal võimalus abiks olla läbi tööruumide ja –vahendite kohandamise teenuse, mille kohta saab lähemalt lugeda siit: <https://www.tootukassa.ee/content/toovõimereform/tooruumide-ja-vahendite-kohandamine>

Töötukassa nõustajaga kohtumise ja suhtlemise mõtteks on, et vestluse käigus selgub, milline töö inimest huvitaks ja talle sobiks, millised on tema huvid, oskused, omadused ja võimed, mis takistab meelepärase töö leidmist ja kuidas neid takistusi ületada ehk millist tuge töölesaamiseks osutada. Nõustamine ei pea tingimata toimuma alati silmast-silma kohtudes, nõustamise võib inimese erivajadust arvestades kokku leppida ka telefoni/Skype'i teel või iseteenindusportaali vahendusel. Seda võimalust saab nõustaja pakkuda juhul, kui inimene on äsja töö kaotanud ja suudab iseseisvalt tööd otsida või kui inimene osaleb teenusel või kui ta ei saa silmast silma nõustamisele tulla erivajaduse tõttu. Samas näitab kogemus, et silmast-silma ehk vahetu suhtlemine on siiski kõige tulemuslikum, mistõttu, kui see erivajadust arvestades on vähegi võimalik, lepitaksegi kokku näiteks silmast-silma ja telefoni teel nõustamist vaheldumisi. Mingit konkreetset reeglit selleks kehtestatud ei ole, nõustaja leiab koostöös inimesega sobivaimad suhtlemiskanalid. Silmast silma kohtumine ei tähenda alati ka töötukassasse tulemist. Kui klient osaleb näiteks tööharjutusel, kaitstud töö või tööalasel rehabilitatsioonil, võib kokkusaamine toimuda ka selle teenuse toimumise kohas.

2) *Küsimus: Vaidlustamine võtab aega, seni kuidas inimene peab toetuseta toime tulema kui ta on eluliselt sellest sõltuv, muud sissetulekut ei oma? Kuidas kujutab Töötukassa ette, et nt pooljalutu ilmub ühtäkki töötuna arvele võtma, sest tal on tuvastatud osaline töövõimetus ja töö leidmise eesmärgil peab pidevalt asutusse ilmuma, kes need kulud kannab? Ehk et kui esialgne otsus vaidlustamise järel muudetakse, kas Töötukassa hüvitab lisaks saamata jäänud toetusele ka kulutused, mis kogu vaidlustusprotsessiga kaasnes? Või selleks peab hakkama veel kohtus käima inimene, kes ilmselt kaua tööelust eemal olles ei pruugi hariduslikult ega sotsiaalselt olla oma õiguste kaitseks ise võimeline?*

Vastus: Kui inimese vaie rahuldatakse ja tema töövõime piirang on raskem, kui algse otsusega määratud, siis hüvitatakse talle töövõimetoetus tingimuste täitmisel puuduvast mahus tagasiulatavalt esialgse taotluse rahuldamisest. Kui erivajadusega inimene on registreerunud töötuks ning käib nõustamisel, kuid tal on erivajaduse tõttu keerukas töötukassa kontoris pöörduda, siis on võimalik kokku leppida nõustamine ka telefoni teel või arvuti kasutamise võimaluse olemasolul iseteenindusportaali kaudu (vt vastus küsimusele 1).

3) *Küsimus: Inimene annab taotlust esitades nõusoleku oma andmeid töödelda. Miks siis juhtumikorraldaja ikka küsib inimeselt andmeid e- tervisest? Kui palju ja mida siis e-tervisest menetleja näeb? Kas need andmed ei ole tervise infosüsteemides piisavad?*

Vastus: Töövõime hindamise eelduseks on, et isik on käinud kuu kuu jooksul enne töövõime hindamise taotluse esitamist perearsti, teda põhiliselt raviva eriarsti või töötervishoiuarsti vastuvõtul. Samuti nimetab inimene taotlusel tema töövõime piirangute seisukohast oluliste raviarstide nimed. Töötukassa juhtumikorraldajad ega menetlejad ei näe terviseandmete sisu, võimalik on ainult kontrollida, kas inimene on 6 kuu jooksul enne taotluse esitamist arstil käinud ehk kas terviseinfosse on tehtud kanne (saades JAH/EI vastuse, nägemata detailsemat infot). Töövõime hindamise menetleja saab kontrollida, kas isiku poolt nimetatud tema raviarstid on kandeid teinud e-tervisesse või mitte (nägemata samuti andmete sisu). Kui arst ei ole infot kandnud terviseinfosse, siis saadab töötukassa arstile teatise palvega isiku andmed e-tervisesse kanda. Praktika näitab, et üle poolte juhtude ei ole arstid terviseinfosse kandeid teinud. Töövõime hindamise ekspertiisi ei ole aga võimalik enne läbi viia, kui isikut ravinud arstid on terviseandmed ka e-tervisesse esitanud.

4) *Küsimus: Kes ja kuidas töövõimet sisuliselt täna hindab? Kas on arstlik komisjon ka alles?*

Vastus: Töövõime hindamise ekspertiisi viivad läbi ekspertarstid, kes ei tööta töötukassas. Ekspertarstid töötavad tervishoiuteenuse osutajate juures, kellel on leping töötukassaga töövõime hindamise läbiviimiseks. Ekspertarstid peavad olema tegevarstid ning läbinud töövõime hindamise metoodika koolituse. Samuti peab tervishoiuteenusel osutajal alati olema arstide meeskonnas psühhiaater ning mittemeditsiinilise pädevusega meeskonnaliikmed (tegevusterapeut/füsioterapeut ja eripedagoog/logopeed). Töövõimet võib hinnata nii dokumendipõhiselt kui kutsuda inimene visiidile. Visiidile kutsutakse inimene siis, kui ilmneb vastuolu isiku hinnangu oma tegevusvõimele ja terviseandmete vahel. Visiidipõhisel hindamisel vestleb ekspertarst inimesega ning viib läbi tegevusvõime hindamise teste, vajadusel kaasatakse meeskonnaliikmeid, kes saavad läbi viia oma erialast lähtuvalt tegevusvõime hindamise teste.

5) *Kui inimesele on jäse(med) puudu, siis miks ta peab iga viie aasta tagant uuesti taotlema? Jäse ei kasva ju tagasi ja seda ei anna kuidagi asendada, ei pruugi olla vajadust selle tõttu pidevalt arstil käia, mida seal uuesti hinnata ja menetleda? Amputatsioon pole haigus, puue näiteks juba lapse east, milleks kurnata inimest, kelle olukord ei muutu?*

Vastus: Töövõimet hinnatakse koos abivahendi ja ravimite kasutamisega, samuti arvestatakse töövõime hindamisel kuivõrd on inimene kohanenud piirangutega ning kuivõrd toetab tema toimetulekut keskkond. Nii ravimid kui abivahendid arenevad väga kiiresti, nt tooted, mis olid kasutusel 10 aastat tagasi ei ole võrreldavad tänapäevaga, mistõttu ei ole võimalik ette prognoosida, millised on ravimid ja abivahendite kasutamise võimalused 50 aasta pärast.

Samuti näitavad täna läbiviidud ekspertiisid, et inimese diagnoos võib olla sama, aga tema tegevusvõime on ajas muutunud kas paremaks või ka halvemaks, võivad lisanduda kaasuvad haigused jm. Tegevusvõime muutustest lähtuvalt võivad muutuda ka inimese jaoks sobivad tööd ja töötingimused.

Töövõime ulatuse võib määrata kuni vanaduspensioni eani töövõimet välistava seisundi olemasolul. Töövõimet välistavad seisundid on määratletud töövõimetoetuse seaduse alusel välja antud Tervise- ja tööministri määruuses nr 39, vastu võetud 07.09.2015. Seisundid on järgnevad: IV astme vähkkasvaja; dialüüsravi; juhitud hingamine; väljakujunenud dementsus; raske või sügav vaimne alaareng; püsivalt voodihaige.

Kokkuvõtteks töövõimereformi täismahus on rakendatud kolm kuud, põhjalike analüüside läbiviimiseks reformi mõjust on vajalikum pikem ajaperspektiiv. Samas igapäevaselt väiksemaid kohandusi ja

täpsustusi nii töövõime hindamise metoodikas kui lahenduste leidmisel inimeste tööle aitamisel teeb töötukassa pidevalt.

Lugupidamisega,

Eesti Tootukassa

Sirlis Sõmer-Kull

töövõime hindamise ja töövõimet toetavate teenuste osakond, osakonnajuhataja

614 8511 Sirlis.Somer-Kull@tootukassa.ee

Toetame töö ja töötaja leidmisel!